

The original title:
Barbara Kosmowska
«Buba»

Космовська Б.

К71 Буба / Барбара Космовська ; пер. з польської Б. Антоняк. — Харків : ВД «ШКОЛА», 2020. — 272 с. — (Серія «Сучасна європейська підліткова книга».)

ISBN 978-966-429-653-0

Якщо тобі шістнадцять років, твоя мати — відома письменниця, батька частіше можна побачити на телеекрані, ніж удома, а старша сестра постійно заявляє про своє бажання стати кіноактрисою, життя здається не таким уже й легким. На щастя, у Буби є ще дідусь Генрик, який додає життю позитиву. Ну, і є в неї улюблені джинси й мартенси. Захоплива й сповнена теплого гумору книжка розповідає про відкриття світу дорослих, пошуки дружби, перше кохання, гіркоту поразок та маленькі й великі перемоги над собою.

Для дітей середнього та старшого шкільного віку.

УДК 821.162.1

Text © by Barbara Kosmowska
© Антоняк Б. Ю., переклад з польської, 2020
© Shutterstock/R_lion_O
© ВД «ШКОЛА», 2020

ISBN 978-966-429-653-0

ПІВТОРИ ПАРТІЇ

Буба не була ані дуже вродливою, ані негарною. Не була й надто високою, хоча низенькою її теж не назвеш. Можна було б сказати, що вона товста, проте насправді гладкою вона також не здавалася. Деякі продавчині навіть зверталися до неї «крихітко», коли дівчина приміряла чергову пару джинсів. Бо Буба ходила лише в джинсах. Так, ніби в усіх крамницях з лахами продавали виключно вилянялі й витерті «Левіси».

Через оті джинси найбільше гнівалася Бубина мати.

— І коли ти лише виростеш із цих жахливих штанів? — питала вона щоразу, натрапляючи на доньку в їхньому просторому помешканні на третьому поверсі багатоповерхівки на вулиці Звіринецькій, у якому, проте, не бракувало пожильців.

Буба не вдавалася в дискусії, бо не збиралася ні з чого виростати. Тим більше, що її дорослішання ніхто з родичів, певне, й не помітив би. Дівчина не раз замислювалася, чи хтось у сім'ї знає, як її звать насправді. Про всяк випадок нікому не ставила цього незручного питання. Зрештою, байдуже, яке її справжнє ім'я, якщо його взагалі не використовують. Щось схоже відбувалося і з Бубиним прізвищем. Теж незручним. Завжди її запитували про маму або тата. «Дитинко, ти, випадково, не донька цієї відомої письменниці?» Або: «Це твій

татко веде передачу «Обрій надії»?» Цю програму про хворих на серце?» А Буба знала, що вона донька аж ніяк не «випадково», та ніколи не вимовляла цього вголос.

— Я? — удавала вона в таких ситуаціях щире здивування.

І люди приймали це лаконічне пояснення й більше не мучили запитаннями таку посередню людину, як Буба. Вона чудово пригадувала кошмар під час поїздки зі своїми знаменитими батьками на відпочинок. Буба просто повинна була навчитися зберігати анонімність. Коли поруч були батько з матір'ю, вона перетворювалася на об'єкт суворої критики численних шанувальників їхніх талантів, котрі були гірко розчаровані тим, що Буба виглядає так, а не інакше, а до того ж не настільки розумна, дотепна й вродлива. Якби ж то йшлося лише про вроду! Буба відчувала, що від неї очікують усього, чим природа обдарувала її батьків аж надто щедро. А може, навіть трохи більшого. Вона швидко зрозуміла, що мусить боротися за власне право залишитися Бубою. Подобається це комусь чи ні. Тому щоразу, коли вона не признавалася, що має відомих батьків, і тим самим відмовлялася дати комусь автограф, дівчина відчувала себе знаменитою актрисою після чергової вдалої вистави.

Зараз вона теж так почувалася. Проте цього разу Буба нікому не збрехала, не зіграла жодної зі своїх чудових ролей, а просто поверталася з ліцею, стусаючи каменюки носачами мартенсів. Водночас уявляла собі, що, коли переступить поріг рідної домівки, її відразу огорне атмосфера загального зацікавлення. Пролунають важливі запитання: «Ти зголодніла? Як ти написала контрольну з фізики? Що думаєш про нові квіти на

балконі пані Пенцикової?» Або інші, які стосуються, наприклад, хатніх справ, у яких її голос виявиться вирішальним. Важливо, аби Бубу запитували й очікували її відповідей.

Дівчина натиснула на кнопку домофона. Знову була вдома ключі.

— Знову забула ключі? — почувся невдоволений голос Бартошової.

Двері із глухим рипінням відчинилися, і Буба усвідомила, що окрім їхньої хатньої робітниці ніхто її ні про що більше не запитає. І їй не доведеться нічого вигадувати.

* * *

— Як добре, що ти вже прийшла, сонечко. Будь ласка, принеси мені срібні шпильки з комода. У мене зустріч із читачами, а я так жахливо виглядаю! — у матеріному голосі забриніла незрозуміла Бубі скарга.

Мати виглядала чудово. У неї було прекрасне, горіхового кольору волосся, таке густе й блискуче, що навіть брильянтові шпильки виглядали б на ньому як дешевенькі скельця.

— Бубо! — перелякано глянула на неї мати. — У тебе нині день народження?

— Був учора.

— Боже! Дитинко! Чому ти нам не нагадала?

— Бо вас не було.

— Справді. Нас учора не було. Але дідусь був...

— Дідусь навіть про власний день народження не пам'ятає.

— Боюся, ти маєш рацію.

— А я боюся, що ні! Я пам'ятаю не лише про влас-

ний, але й про твій, Маріє, — дідусь стояв у дверях. Окуляри на носі перехнябилися, на сивій голові панував безлад. — Якщо так звані нащадки можуть бути старими, то ти — саме той випадок, — продовжував він. — Твій онук Францішек сам тобі про це скаже, щойно в нього проріжуться зуби.

Буба заплющила очі. Будь-яка згадка про онука викликала в матері істерику. Цього разу її не сталося, мабуть, через старанний, щойно зроблений макіяж.

— Тобі не вдасться мене рознервувати, — запевнилася вона, зберігаючи кам'яний вираз обличчя. — Я не сперечатимусь зі старим, який у житті надбав хіба що хворобу Альцгеймера.

— І погану дочку, — додав добряче ображений дідусь.

Він хотів щось докинути, але дзвінок у двері пригасив його полемічний запал.

— Кого це знову принесло? Бубо, золотко, відчини. Я вже запізнилася, — про всяк випадок мати схопила торбинку. — Бартошова дасть вам обідати. Скажи батькові, що я повернуся до восьмої. Про що це я забула? — вона нервово крутилася перед дзеркалом.

— Про наш сьогоднішній бридж, Марисю!

У дверях стовбичило подружжя Маньчаків. Пані Віолетта виглядала так, немовби пан Вальдек зняв її з обкладинки журналу для підлітків. Довгі смугасті гетри закривали могутні стегна. Шию затуляло виляляе боа, а голову прикрашав кокетливий капелюшок, усіяний блискітками.

— Ви запросили нас на бридж, — спокійно нагадав Маньчак, стягаючи з дружини білу кролячу шубку.

— Це кінець. — Мати в розпачі сіла на поламаному

кріслі, яке не випадково називали «Людовиком». — Як мені відмінити зустріч у бібліотеці?

— Там, напевно, нікого немає, — припустила Маньчакова. — На останній зустрічі з тобою теж було лише троє людей.

— Але це була зустріч у в'язниці, — виправдовувалася мати. — До того ж у чоловічій, а я пишу жіночі романи.

— То хто, власне кажучи, прийшов на зустріч із тобою? — зацікавився дідусь.

— Ну... — мати глибоко зітхнула. — Якийсь трансвестит, бібліотекарка й старша куховарка. Було ще кілька в'язнів... — зніяковіло пояснювала вона.

— Певне, це їх покарали, — зробив висновок дідусь і дипломатично подався до своєї кімнати.

— То що з тим бриджем? — не здавався Маньчак.

Він стояв із записником, у якому нотував усі поразки Бубиних батьків протягом останніх десяти років.

— Ну, не знаю... Бубо... — мати несміливо глянула на доньку. — Може, зіграєте з дідусем?

— З яким дідусем? Бо коли йдеться про пана Генрика, то я пас, — кинула пані Віолетта.

— А чому це «пас»? — дідова голова знову з'явилася у дверях кімнати. — Останнього разу ми вас із Бубою так розгромили, то тепер уже й «пас»? — ехидно засміявся дідусь.

У передпокій вийшла Бартошова. Побачивши паруючу супницю, усі замовкли.

— Обід, — замогильним голосом промовила вона, залишаючи за собою аромат сушених грибів.

— Тоді ми залишаємося, — вирішила Маньчакова. — Зіграємо з Бубою та паном Генриком. Зрештою,

яка різниця, у кого ми виграємо, правда, любий? Ще тільки дві партійки, Бубо. Два робери — й підемо додому, — обіцяла пані Віолетта, нервово збираючи карти й роздаючи їх.

— Не лови гав! — нагадав Бубі дідусь.

Він був сердитий після останнього програшу, і Буба знала, що наступного тижня він звинувачуватиме її в помилці. Навіть перед Бартошовою.

— Завтра мені відповідати з англійської, — сказала Буба, аби щось сказати.

— Якщо відповіси так, як зараз граєш, то опинишся без сімки. Тобто залишишся на другий рік у тому ж класі, — дідусь знову люто сіпав кінчик вуса, що мовою родини означало цілковиту відсутність очок.

— Я не приховую, що мені треба ще займатися англійською, — навіть глухий почув би в Бубиному голосі волення про допомогу.

— Бриджем теж, — буркнув дідусь.

На вустах Маньчакової розквітла тріумфальна посмішка.

— Граємо, ну ж бо! Граємо! — квапила вона, удаючи малу дівчинку, готуючись завдати суперникам вирішального удару, що, перетворений на стовпчик цифр, міг би стати одним із найпереможніших записів у нотатнику пана Вальдека.

Так, напевне, і сталося б, коли б не задзеленчав телефон.

— Не бери слухавку, Бубо! — вигукнула пані Віолетта, притуляючи карти до грудей, неначе побоюючись, що телефон відбере всі її бриджеві трофеї.

— Це ж півхвилинки, — пообіцяла Буба й побігла на звук невгамовного дзеленчання.

Дівчина повернулася щаслива.

— Наречений? — увічливо поцікавився Маньчак.

— Ні. Це пані Коропова із третьої квартири.

— Напрошується як закуска? — пожартувала Маньчакова, яка обожнювала заливного коропа. Вона сиділа замріяна і довгим нігтем погладжувала трефового короля.

— Ні. Вона просить, аби ви дали їй дорогу.

— Куди? — пан Вальдек підвів очі, сповнені щастя. У них справді були чудові карти.

— До рибної крамниці, — урвав дискусію дідусь, дужче сіпаючи вуса.

— Бо ви їй перегородили дорогу. Своєю машиною, — урочисто закінчила Буба. — Вона вимагає, аби хтось негайно прибрав авто, бо вона поспішає до аптеки.

— Яка невихована жінка! — обурилася пані Віолетта. — Якщо вона стільки витримала, то могла б ще трохи почекати. Люди настільки нетерплячі, що просто слів бракує.

— Вона хотіла подзвонити до поліції, бо каже, що це вже втретє, — Буба зі стоїчним спокоєм спостерігала за поразкою Маньчаків і тим невимовним болем, з яким вони підводилися зі стільців і розставалися з козирами, викладеними рівеньким рядочком.

— А я стільки разів просив тебе, щоб ти склала на права, — мстиво нагадав Маньчак. — Я спокійненько розіграв би цю партійку.

— Може, й так, зате не мав би чим повернутися додому, — ледь не плакала Маньчакова.

Усі мушили погодитися з її аргументом. Адже відомо було, що вона сім разів намагалася закінчити курси. Завдавши при цьому шкоди сімом автомобілям та двом

інструкторам. Зараз вона шукала капелюшок і, здавалося, от-от розплачеться.

Новий телефонний дзвінок примусив Маньчаків швидше збиратися.

Буба полегшено зачинила двері за роздратованою парою. Цього разу телефонував батько.

— Дай мені його, — зажадав дідусь. — Тобі відомо, як жахливо грала сьогодні Буба? Це просто неймовірно, як ви занедбали дитину! — кричав він у слухавку.

Лише за дверима своєї кімнати Буба відчула себе в безпеці. Зняла мартенси, які досі тримали в ув'язненні її змучені ноги, і залізла під кольоровий плед. Дозволивши собі вперше за цілий день розкішну хвилину блаженних лінощів, вона подумала, про що можна мріяти о пів на одинадцять, після жахливого вечора з Маньчаками та перед не менш жахливим ранком у ліцеї. Зате, понишпоривши під подушкою, Буба сказала собі, що в неї є чудова книжка, на яку очікує півкласу. «Заради дружби я мушу прочитати її до завтра», — вирішила дівчина, і навколишній світ видався їй майже досконалим. Майже, бо шістнадцятирічний життєвий стаж навчив її з обережністю захоплюватися світом, який готував їй тисячу непередбачених ситуацій, котрі тут, на Звіринецькій, траплялися постійно.

ЗАПЕКЛИЙ АТЕЇСТ ПОЧИНАЄ ДІЯТИ

— Як я виглядаю, Бубо? Цей светрик достатньо обтислий?

Бубина матуся від ранку крутилася перед дзеркалом, приміряючи безліч речей. Буба подумала, що, коли й далі так піде, мати досягне стану повної відсутності білизни, залишаючись навіть без тоненької комбінації, а це дещо суперечитиме ідеї зустрічі, організованої ксьондзом Кореком.

— А може, занадто обтислий? — засумнівалася мати. Але ненадовго. — Власне кажучи, ні, — вирішила вона, зробивши перед дзеркалом кілька піруетів. — Саме те, що треба. Крім того, ксьондз Корек любить пурпуровий колір.

Буба приглядалася до неї, примруживши очі. Не вперше мати в присутності доньки розмовляла сама із собою, своїм тілом, колготами й пурпуровим светриком. Але вони настільки рідко зустрічалися вдома, що дівчина була вдячна їй навіть за постань у дзеркалі, яка час від часу зупиняла погляд на доньці, очікуючи схвалення в таких важливих справах, як колір шарфика, котрий мати саме приміряла.

— Без нього краще, правда, Бубо? — вона поглядала на годинника. І Буба знала, що переддзеркальна аудієнція невблаганно наближається до кінця.